N^er 27. ROK 1828.

2 GRUDNIA. WTOREK.

GONIEC KRAKOWSKI,

DZIENNIK POLITYCZNY, HISTORYCZNY i LITERACKI.

DZIENNIK ten wychodzi 3 razy w tydzień, to jest co Wtorek, Czwartek i Sobotę o godzinie 5 wieczór, w Krakowie w drukarni wydawców braci *Gieszkowskich.* Prenumerata kwartalna kosztuje Zp. 6 gr. 15. w mieyscu, pojedyńczy numer gr. 6. w królestwie polskim z pocztą Zp. 10.

XXVII. BULETYN

NOWOŚCI POLITYCZNYCH.

ROSSYA. *Teatr Woyny.* Listy z Czerniowców pod d. 1 Listopada donoszą, że jenerał Langeron, który objął dowodztwo po xięciu Szczerbatowie, silnie popiera oblężenie Sylistryi. 120 ogromnych dział sypią dniem i nocą ogień do tey warowni. Turcy zdają się chcieć wszystko poświęcić dla obronienia Sylistryi; i mówią że Husseyn basza z połową swego woyska od Szumli, chce jey przybyć na pomoc.

Mimo tę trudną może do wykonania obietnicę, upadek Sylistryi bardzo jest bliski.

Turcy od wzięcia Warny, żadnego więcey poruszenia niezrobili. Wielka część armii muzułmańskiey, która była przeznaczona na pomoc Warnie, cofnęła się ku Adryanopolowi. Rossyanie pracują ciągle nad umocnieniem zdobytey twierdzy. (3 *Listopada*). Stanowiska woysk rossyjskich w Bulgaryi, rozciągają się obecnie przez Bazardżik i Kainardszi do Sylistryi; -- a nawet Turtukai na prawym brzegu Dunaju, świeżo zajęty został.-- Gwardye, słychać wciąż, że na zimowe leże udają się do Tulczyna. (1)

TURCYA. (*z Saloniki* 3 *Listopada.*) W krótce zaraz po nadeszłey wiadomości o wzięciu Warny, przybył tu tatar z obozu W. Wezyra 26 Paźdz: wieczorem, dla zajęcia całego majątku Jussufa baszy, w paszaliku Saloniki, a szczególniey w mieście tém będącego. Rozkaz ten, zaraz dziś w nocy z naywiększą spełniono surowością, i jego *Chassinedar* (podskarbi), został natychmiast uwięziony. Użycie tego środka, zrobiło tu wielkie wrażenie; --- był to bowiem naywalecznieyszy i nayzacnieyszy mąż w całey armii

(1) *Wiadomość ta, dała zapewne powód do puszczonych bajek o cofaniu się całey armii i zdobyciu napowrót przez Turków Warny.*

reckiey. tylu rycerskiemi dzieły wsławiony; który w samey obronie *Warny* nową okrył się chwałą; żeby zaś tak nagle miał się dopuścić zdrady o którą go W. Wezyr obwinia, (2) trudną do pojęcia jest rzeczą. - Atoli majątek syna jego w Seres, wbrew starożytnym obyczajom i świętemu łakomstwu Turków, nietykalnym zostaje.

ANGLIA. (*Londyn* 15 *Listopada.*) Dzienniki angielskie w głowę zachodzą względem woyny pomiędzy Turcyą i Rossyą. Ogłosiwszy niedawno pogłoskę o wiadomém przymierzu, teraz znowu przepowiadają *Kongress.* --- Król ma się lepiey, chociaż przeciwnie dziennik *Standart*, zatrważające rozgłaszą o tém domniemania.

FRANCYA. (*Z Paryża* 17 *Listopada.*) Sprawdziły się zapowiadane odmiany w Radzie Stanu. Zdarzenie to dało powód do licznych sporów pomiędzy dziennikami. -- Gazeta Francyi, patrząca na wszystko zyzem, zastrasza teraz powszechność pogłoskami o panującey zarazie w woysku jenerala Maison.-- Bryg *Champenoise* przywiozł wiadomość do Tulonu, że Dey Algierski żąda pokoju z Francyą.

Wyroki królewskie urządzające *Seminaria*, wychodzą jedne po drugich; i zdaje się, że nakoniec żarliwość wyższego duchowieństwa uznała, jak niemiłe sama dla siebie ściągnąćby mogła nieprzyjemności przez dłuższe nieposłuszeństwo królowi.-

GRECYA. List nadeszły do Londynu, od officera angielskiego, z eskadry na środziemnem morzu, z dnią 8 Października, donosi: że hrabia Capodistrias, robił niedawno obroty, w obecności officerów angielskich i francuzkich z korpusem greckim w Megarze. Miał potém przemowę do żołnierzy, ale zniecierpliwiona starszyzna, przerwała mu głos wołając: *Chleba! Pieniędzy!* Na odpowiedź Prezydenta, *że teraz niema*, natychmiast plac rzucili, i jest mniemanie, że znaczna część tego korpusu składająca się z albańczyków, przeydzie do służby tureckiey. -- 29 W. dowiedziano się w Poros, że mocny korpus turków, wylądował do Salaminy, miasto gwałtownie napadł, a część mieszkańców pomordował, a mnóstwo zabrał do niewoli.

D. 30 W. fregaty angielskie *Jrys* i *Dryada*, rossyjskie *Konstantyn* i *Helena*, i francuska *Juno*, popłynęły do Salaminy i Porto Leone, lecz niewiadomo w jakim celu. Woysk lądowych niewzięły z sobą.

Z późnieyszych rapportów jenerala Maison, pokazuje się teraz, że *Zamek Morei* dopiero 30 Października dostał się w moc Francuzów, z powodu, że Albańczykowie długo niechcieli się poddać. --- Listy z główney kwatery pomienionego wodza, pod d. 20 Października do Paryża nadeszłe, zapewniają; że po całkowitem opanowaniu Morei, ma zamiar udać się z woyskiem naprzód; lubo dziennik angielski *Teims* (Times), zaprzecza temu uroczyście.

Powszechna Gazeta Grecyi z d. 4 Paźdz: zawiera urzędową wiadomość z wyspy *Krety*, z *Cycyfe* pod d. 23 Września, potwierdzającą poprzednie doniesienia o krwawych wypadkach na Kandyi. Grecy po walney bitwie wygraney pod *Kanea*, całą prowincyą *Apokorona* zupełnie z turków oczyścili. Następnie pod *Lakki*, półkownik baron Reineck dwa razy woysko Mustafy baszy zbił na głowę. Barbarzyńcy mszcząc się za śmierć jednego ze swoich srogich dowodzców *Agriolidi*, wymordowali w twierdzy *Messara* w 21 godzinach przeszło 750 niewinnych chrześcijan, nieoszczędzając kobiet ani dzieci; 20 tylko mężczyzn zostawili przy życiu dla pogrzebania tylu ofiar, a potem i tych dwudziestu na mogile tamtych, nieludzko pomordowali.-- Postępy Greków na tey wyspie obiecują pomyślny skutek bliskiego jey oswobodzenia.

---

(2) *Podług wiadomości z bardzo pewnego źródła, zaręczyć można, że W. Wezyr chciał tylko tém siebie zasłonić,-- bo owa głośna i szumna pomoc, z którą wedle gazet niemieckich, szedł był na odsiecz Warnie, składała się tylko z 4000 ludzi,*

HISZPANIA. (*Z Madrytu 6 Listopada.*) Minister woyny robi codzienne obroty z osadą tuteyszą na placu Campo de Vellecas. --- W Andaluzyi urządza się półk jazdy, przeznaczony do wzmocnienia woysk na wyspie Kuba, przeciw Ameryce południowey; która tam z gotowością czeka na ich ogniste przyjęcie; albowiem w skutek wyroku Boliwara, woysko w liczbie 40,000 ludzi zwołane, śpiesznie się na wszystkich punktach urządza.

Z Barcellony donoszą, że nowa banda karlistów pokazała się w Katalonii.

PORTUGALIA. Dzienniki angielskie jeszcze pod dniem 24 Października, donosiły: "Że trzech wysokiego stopnia Portugalczyków, iako to, hrabia *Salagal*,-- *Parmento* członek junty oportskiey,-- i *Magalhaes* jeden z ministrów teyże; udają się niezwłocznie do *Rio Janeiro* w nader ważném poselstwie. Rzeczą ich iest, wystawić Cesarzowi D. Pedro obecne położenie córki jego królowey portugalskiey, i doradzenie mu kroków, iakie wedle zdania przyjaciół Cesarza i poddanych młodey królowey w Europie zdaia się dziś bydź naywłaściwsze do zapewnienia tryumfu prawowładztwu, i wprowadzenia Dony Maryi na tron jey przodków. Celem tegoż poselstwa, ma oraz bydź złożenie dzięków Cesarzowi, za przysłanie młodey królowey do Europy;-- wytłumaczenie mu powodów, dla których nie do Wiednia, lecz do Londynu zawiezioną została; wystawienie korzyści z pobytu w Anglii,-- gdzie tym sposobem zostaie nieiako w przód swoich wiernych poddanych, którzy z kraia przymuszeni uchodzić, znaleźli tu przytułek,-- i że przeto iest w stanie za wydarzoną porą, pośpieszyć na głos uciśnioney oyczyzny;-- zaklinać Cesarza, o użycie wszystkich źródeł potęgi, dla obrony praw swey dynastyi; prosić Go, ażeby wezwał sprzymierzeńców o przyrzeczoną pomoc ku temu zamiarowi;-- nakoniec błagać, aby więcey niewierzył bratu, który zdradzaiac zaufanie, ohydził Jego powagę naynikczemnieyszem przeniewierstwem, i naybezczelnieyszą *uzurpacyą*.,,

Poselstwo to zdaie się bydź w mocnym związku, z obecnemi poruszeniami w Portugalii; o których *Goniec Angielski* donosząc mówi: że wiadomości o stanie rzeczy na północy Portugalii, potwierdzaią się zewsząd. Gierillasy D. Pedra, opanowali iuż istotnie *Villa Real*, *Braga*, *Guimarens i Penafiel*.--- Wiele nawet listów zapewnia, że iuż weśli do samego miasta Oporto, i że 4 i 19 półk piechoty, połączyły się z niemi. Prowincye *Beira i Alemtejo*, maią także swych gierillasów. Do Portugalczyków uszłych do Anglii, przybyło iuż wezwanie przywołuiące ich do oyczyzny, dla połaczenia się z braćmi, którego zapewne usłuchaią. W krótce się świat przekona, (mówi daley *Goniec*): że postępowanie rządu W. Brytannii pod względem spraw Portugallii, równie iak wszystkich innych kraiów, było zawsze mądre, i że obok uszanowania prawa narodów, zawsze miała na widoku iey dobro.,,

Listy z Portugalii nadeszłe do Londynu, czynią nadzieię, że charakter znanych z swey niezłomności, teraźnieyszych naczelników powstania, spodziewać się dozwala pomyślnych skutków. Naczelnikami tymi są: Półkownik *Serpa Pinto*, xiądz *Goes*, i *Domingo de Mello Brainer*, o których następuiące możemy udzielić wiadomości:

I. Półkownik *Serpa Pinto*, iest niezmiernie bogatym członkiem starożytney rodziny w prowincyi *Tralos-Montes*;-- dowodził on półkiem milicyi i był deputowanym w kortezach. Podczas woyny półwyspu, własnym kosztem wystawił korpus i dowodził nim z chwałą. Ma około 40; lat i posiada znaczny wpływ na umysły swych ziomków.

II. *Domingo de Mello Brainer*, iest także półkownikiem milicyi i należy do naydawnieyszych rodzin Portugalii, w prowincyi *Alentejo*. gdzie zawiązał teraz powstanie. Jest to synowiec sędziwego Radzcy Stanu I...

dra de Mello Brainera, 74 letniego starca, którego D. Miguel, trzyma od pięciu miesięcy w podziemnych więzieniach *Bugeo* przy uyściu *Tagu.*

III. Xiądz Goes, jest kaplan pełen talentów i nauki; który się zawsze odznaczał miłością prawego porządku w swey oyczyznie. Ma wielkie wpływ równie na lud, iak na duchowieństwo.-- Liczy 38 lat i odbywał kompaniją podczas ostatniey woyny na półwyspie; iest równie waleczny iak rozsądny.

(*Z Lizbony* 1 *Listopada.*) Pozostanie w północnych prowincyach czyni dzielnie postępy. W krótce obawiać się potrzeba ogromnego wybuchu; tym niebezpiecznieyszego, że woysko D. Miguela niepłatne i zniechęcone, gotowe iest natychmiast połączyć się ze stronnikami Dony Maryi;-- wszędy rozlega szemranie; osada w Oporto czeka tylko pomyślney chwili. --- W *Pontaleegre*, w prowincyi Alemteio, za przybyciem powstańców, obywatele wypuścili zaraz na wolność więźniów stanu i wszyscy połączyli się z niemi;-- urzędnicy D. Miguela uciekaią z tamtąd w różne strony.

ROZMAITOŚCI.

Officerowie duńscy, ofiarowali swemu Nesterowi, xięciu landgrafowi Karołowi, ozdobną szpadę, kosztującą przeszło 1000 talarów w rocznicę 70 lat skończonych od dnia w którym był mianowany półkownikiem ich woyska. (Może więc liczyć naymniey 90 lat życia.)

Królowa Saska owdowiała, (była xiężna Warszawska) umarła w Dreznie d. 15 Listopada o godzinie 5 popołudniu. —Romnatyczność grassuie ciągle nawet w stolicy Francyi. Niedawno wystawiono tam dramę *Faust* w Teatrze *Porte St. Martin*, które 37,342 franków wynosiła. Zepsuty smak zesłych wieków, w krótce nas znowu uszczęśliwić może i w innych sztuk gałęziach, zachwycającemi sprzecznościami z rozumem. Dosyć tylko przypomnieć, ów słynny obraz *Ukrzyżowania*, w którym artysta niemiecki w orszaku Piłata, pozwolił sobie umieścić huzara westfalskiego palączeg tytuń, ażeby się nielękać nowych zjawisk dowcipu naszych czarów!.

PRZESTROGA.

Łaskawy Czytelnik raczy niektóre ważnieysze omyłki wniżey wypisanych numerach *Gońca* sprostować wedle niniejszey *Erraty.*

Nr Gońca	Karta	Wiersz	Zamiast	Powinno bydź.
2	12	5	30,000	300,000
3	16	63	obsadzenie	obsaczenie
4	19	1 i 2	co pierwszych	co do pierwszych
5	23	23	na linkach	na linach
6	28	9	blochadą	blokadę
„	31	21	nieróżnią	nieróżni
„	32	15	szczęśliwszym	szczęśliwym
16	71	15	15	12
22	106	w przypis: wiersz 2	z zony hiszpańskiey	z korony hiszpańskiey
„	tamże „	2	rozrzuhów	rozruchów
23	110	51	uczeni Francyi tworząc	uczeni Francy tworzą

TEATR NARODOWY.

31. Dziś Komedya: SERCE ROZDZIELONE, i balet układu MŁODA MLECZARKA.